

Kost- och måltidspolicy för Linköpings kommun

Linköpings
kommun

Förord

Kost- och måltidsverksamhet engagerar. Den är en viktig del i kommunens kärnverksamheter, skola och omsorg, vilket bekräftas av diskussioner och samtal och av svaren på de enkäter som kommunen gör för att följa upp sin verksamhet.

Maten som vi äter skall vara vällagad, näringsrik och smaka bra och den skall serveras i en lugn och trevlig miljö. Medvetenheten om kostens betydelse för vårt välbefin-

ande har ökat liksom att vi har blivit mer påminda om

livsmedelsproduktionens påverkan på vår miljö och på vårt klimat.

Kommunens måltidsverksamhet berör elever, föräldrar, alla som bor i olika äldre- och omsorgsboenden, anhöriga/gode män och personal i förskola, skola och omsorg och alla ska ha en möjlighet att påverka och ta ansvar för maten och måltidsmiljön. Under arbetet med kost- och måltidspolicyn har synpunkter inhämtats från

unga och vuxna i verksamheten via fokusgrupper och från personer utanför verksamheten via workshops.

Kost- och måltidsverksamheten har en stor omfattning och dagligen serveras omkring 35 000 lunchportioner. Det innebär att kommunen är en stor aktör och att den genom sitt val kan stimulera produktionen av säsonganpassade, ekologiska och etiskt producerade råvaror och livsmedel och därigenom påverka miljö och djurhållning i en positiv riktning.

Kost- och måltidsverksamhetens omfattning och betydelse gör det angeläget att kommunen har en policy som ger information och vägledning för berörda, såväl elever, föräldrar, alla som bor i olika äldre- och omsorgsboenden, anhöriga/gode män som för personal inom kommunens verksamheter samt är ett underlag för nämndernas kravspecifikationer för kost- och måltidsservice.

Bengt Olsson
Kommunalråd (FP)

Varför en kost- och måltidspolicy?

Maten och måltiden berör oss alla. Inom barnomsorg, skola, äldreomsorg och övrig verksamhet för unga och vuxna tillagas och serveras dagligen omkring 35 000 lunchportioner. Policyn ska säkerställa en jämn kvalitets- och servicenivå inom respektive nämnds ansvarsområde. Måltiden ska förutom att den ger näring vara ett tillfälle för lugn och avkopplande samvaro. Maten som serveras ska vara

tilltalande för såväl smak och lukt som för ögat. Lika viktigt är att måltidsmiljön är genomtänkt så att den skapar den lugn och ro som eftersträvas. I denna kost- och måltidspolicy lyfts några särskilt viktiga områden fram.

Kost- och måltidspolicy för vem?

Denna policy ska användas av personal inom barnomsorg, skola, äldreomsorg och övrig verksamhet för unga och vuxna samt restaurangpersonal. Policyn ska även utgöra en bra information för elever, föräldrar, anhöriga, gode män och andra intresserade. Den ska också utgöra underlag för budget, verksamhetsplaner och nämndernas kravspecifikationer. Kommunfullmäktige kan genom nämndernas olika underlag som nämns ovan följa hur policyns mål och intentioner beaktas och verkställs.

Kost- och måltidspolicy för Linköpings kommun

gäller från och med 2011

Gemensamt för kost och måltider

- För att bidra till en hållbar utveckling är inriktningen att välja livsmedel som är säsonganpassade, ekologiskt och etiskt* producerade, inte bidrar till utarmning av arter och som präglas av en god djurhållning.
- Långsiktigt är målsättningen att öka andelen lokalt producerade livsmedel från mindre och medelstora företag.
- Strävan är att tillagning av maten sker så nära gästen som möjligt.
- Råvaror, livsmedel och mat ska distribueras på ett sätt som tar hänsyn till miljön.
- Måltider ska uppfylla rekommendationer och riktlinjer som är utfärdade av Livsmedelsverket och Socialstyrelsen.
- Alternativ kost ska erbjudas till dem som av medicinska, religiösa, etiska eller kulturella skäl behöver det.
- Matsvinnet ska minimeras.
- Måltidsmiljön ska utformas på ett sådant sätt att den är hälsofrämjande avseende ljud, ljus, färg, luftkvalitet och inredning.

- Personalen som arbetar med måltider ska ha stor kunskap och engagemang för sitt uppdrag.
- Det ska finnas ett forum vid varje enhet som stimulerar möjligheterna att påverka och ta ansvar för maten och måltidsmiljön.

Måltider inom barnomsorg** och skola

- Alla måltider som erbjuds inom barnomsorgen och skolan ska vara av hög kvalitet och utgå ifrån ett utbud av hälsosamma och näringsriktiga livsmedel. En strävan är att begränsa användningen av hel- och halvfabrikat.
- Måltider som serveras bör vara anpassade till förskola/familjedaghem respektive skola och erbjuda variation.
- Barn och elever ska ha möjlighet att äta i lugn och ro utan tidspress.
- Vuxennärvaro är av betydelse för att göra måltiderna till en lugn och trevlig social samvaro.
- Avgiftsfri skollunch ska erbjudas till elever inskrivna i gymnasieskola.

Måltider inom äldreomsorgen och stöd- och omsorgsverksamheter

- Mat och näring bör ses som en integrerad del av omvårdnaden där personalen har en central roll att främja en bra måltidssituation. Måltiderna ska erbjuda sociala kontakter i en lugn miljö och vara något att se fram emot.
- Maten som serveras ska vara smaklig, av god kvalitet, omväxlande och dukas fram på ett inbjudande sätt.
- Menyerna ska utformas så att de innehåller maträtter som är anpassade efter målgruppen, är näringsberäknade samt anpassas till säsong, helgdagar och årstider.
- Måltiderna ska fördelas jämt över dygnets vakna timmar för att underlätta upptaget av näringsämnen.
- Det ska finnas kunskap och rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda ät- och nutritionsproblem***.
- Specialkost ska efter ordination erbjudas till de som av medicinska skäl har behov av det. Kosten kan vara en del i en medicinsk behandling.

* Produkter som enligt kontroll har producerats i enlighet med ILO:s åtta grundläggande konventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet.

** Förskola, familjedaghem och skolbarnsomsorg.

*** Näringsstillförsel.

Hur har policyn tagits fram?

För att direkt i arbetets början få del av så många olika gruppers synpunkter, tankar och kunskap som möjligt har samtal i fokusgrupper genomförts. I de fem fokusgruppssamtalen har elever i högstadiet och gymnasiet, personal inom förskola, grund- och gymnasieskola, personal inom omsorgsverksamhet och personal inom äldreomsorg deltagit. I grupperna har också restaurang- och måltidspersonal ingått samt personal från skolhälsovården. Föräldrar, föreningar och organisationer som pensionärs- och handikapporganisationerna osv inbjöds till workshops. I de olika grupperna har frågor som: vad är viktigt för att det ska bli en god och nyttig måltid, vad bör en kommunal policy omfatta, vad är viktigast att prioritera osv diskuteras.

Förslaget till kost- och måltidspolicy har också varit ute på remiss innan policyn fastställdes i kommunfullmäktige 2010.

Kost- och måltidspolicyn som styrdokument

1. Nationella lagar, föreskrifter och rekommendationer styr den mat som tillagas och serveras i

Linköpings kommun. Här kan nämnas livsmedelslagstiftningen, Livsmedelsverkets rekommendationer och arbetsmiljölagsstiftningen.

2. Linköpings kommun ska vara en Fairtrade City samt vara föregångare i klimatarbetet. Det innebär bl a att successivt öka andelen etiskt producerade livsmedel och vid all upphandling ställa miljö- och klimatkrav.
3. Det som står i kost- och måltidspolicyn styrs av dessa kommunövergripande mål och ställningstaganden.
4. Policyn styr i sin tur vad som ska finnas i nämndernas kravspecifikationer för kost- och måltidsservice.

Det har varit en ambition att så långt det är möjligt inte upprepa mål som redan återfinns i något annat övergripande kommunalt måldokument eller i lagar, förordningar och föreskrifter. Många frågor och områden är viktiga men avsikten har varit att hålla policyn kort.

Ska policyn fungera som ett levande dokument där varje enskild punkt kan prioriteras och brytas ner i delmål på respektive arbetsenhet får den inte vara för omfattande.

Hur ska uppföljning och utvärdering ske, vem ansvarar?

Uppföljning och utvärdering av kost- och måltidspolicyn sker årligen i respektive nämnds kvalitetsredovisning. Kommunfullmäktige kan då följa nämndernas arbete med att nå målen i policyn och hur det utvecklas.

Linköpings kommun
581 81 Linköping
Telefon: 013-20 60 00
E-post: kommunen@linkoping.se
www.linkoping.se

**Linköpings
kommun**